



1.9.2021

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen hankeryhmän kokous

Aika 31.8.2021 klo 9.00–11.50

Paikka Teams-toteutus

Osallistujat Tanja Lahti, hankepäällikkö, VM puheenjohtaja
Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, VM varapuheenjohtaja

Jäsenet:

Lotta Engdahl, erityisasiantuntija, LVM (poissa)
sijaisena Laura Lassila, erityisasiantuntija, LVM
Pekka Alhojärvi, erityisasiantuntija, MMM
Sami Niinimäki, ylitarkastaja, OKM (liittyi klo 9.10)
Tuula Helander, erityisasiantuntija, STM (poissa)
Tiina Salminen, johtava asiantuntija, TEM (liittyi klo 9.15)
Jani Heikkinen, neuvotteleva virkamies, VM (myös sihteeristön jäsen) (poissa)
Anssi Hänninen, erityisasiantuntija, YM
Tarja Riihisaari, toimialan johtaja, Ilmatieteen laitos (poissa)
Antti Kosonen, innovaatiojohtaja, Maanmittauslaitos
Kaisu Harju, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus
varajäsen Kristian Meissner, johtaja, Suomen ympäristökeskus (liittyi klo 9.10)
Hannele Orjala, tietopalvelujohtaja, Tilastokeskus (poistui klo 10.58)
varajäsen Outi Ahti-Miettinen, laatu- ja ympäristöjohtaja, Tilastokeskus (liittyi klo 9.15)
Jussi Mäkitervo, erityisasiantuntija, Liikenne- ja viestintävirasto (poissa)
Pasi Rautio, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki
varajäsen Hami Kekkonen, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki
Markku Rimpelä, strategiajohtaja, Hämeenlinnan kaupunki (poissa)
varajäsen Ismo Hannula, erityissuunnittelija, Hämeenlinnan kaupunki
Katariina Valtonen, kehittämisspäällikkö, Kouvolan kaupunki
Sirpa Pajula, laatu- ja kehityspäällikkö, Kuopion kaupunki (poissa)
Pekka Kantola, tietohallintojohtaja, Kuusamon kaupunki
Elisa Kettunen, kehittämisspäällikkö, Kuntaliitto
Mikko Hoikka, toimialajohtaja, Medialiitto

Tarmo Toikkanen, toiminnanjohtaja, Open Knowledge Finland (liittyi klo 9.08)
Ville Peltola, johtaja, Teknologiateollisuus (poissa)

Pysyvät asiantuntijat (sihteeristö):

Miina Arajärvi, erityisasiantuntija, VM

Mika Honkanen, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto (liittyi klo 10.48)

Heidi Innanen, hankekoordinaattori, VM

Kutsutut asiantuntijat:

Riitta Autere, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Antti Helin, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö (asiakohta 6)

Essi Kaukonen, projektipäällikkö, Tilastokeskus (asiakohdat 4 ja 5)

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Kokous avattiin klo 9.02.

Päätös: Todettiin kokous avatuksi klo 9.02 ja hyväksyttiin esityslista.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Käytiin lyhyesti läpi 27.5.2021 pidetyn hankeryhmän kokouksen keskeisin sisältö ja siitä laadittu muistio.

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Jäsenmuutokset hankeryhmässä

Todettiin, että hankeryhmään esitetyistä jäsenmuutoksista on tehty päätös 22.6.2021. Päätös on toimitettu tiedoksi asianosaisille ja julkaistu [valtioneuvoston hankesivuilla](#).

Päätöksen mukaisesti Helsingin kaupungin varajäseneksi nimettiin projektipäällikkö Hami Kekkonen, liikenne- ja viestintäministeriön varajäseneksi viestintäneuvos Taru Rastas, Teknologiateollisuus ry:n varsinaiseksi jäseneksi johtaja Ville Peltola ja varajäseneksi lakiasiainpäällikkö Jussi Mäkinen sekä Tilastokeskuksen varajäseneksi laatupäällikkö Outi Ahti-Miettinen. Ilmatieteen laitoksen varajäsen Roope Tervo jäi pois hankeryhmästä työnantajavaihdoksen vuoksi.

Päätös: Merkittiin hankeryhmän jäsenmuutokset tiedoksi.

4. Työpakettikohtainen eteneminen

Käytiin läpi aikajanalla hankkeen etenemistä. Todettiin hankkeen olevan puolivälissä ja etenevän aikataulussa.

Työpaketti 1:

Strategisten tavoitteiden lausuntokierros saatiin keväällä päätökseen ja TP1-alatyöryhmässä on tehty lausuntojen pohjalta korjauksia. Nykyinen versio on tarkoitus viedä valtioneuvoston periaatepäätökseksi. Toimeenpanosta on tarkoitus laatia tiekartta, jossa otsikoina käytetään strategisia tasoja ja niiden alla ovat toimenpiteet. Tavoitteena on saada tiekartta työstettyä valmiiksi n. 1,5–2 kuukauden sisällä tiiviissä yhteistyössä TP1-alatyöryhmän kanssa. Strategisia tavoitteita tullaan käsittelemään myös kuntien keskustelutilaisuudessa 29.9.2021.

Howspace-alustalle on luotu hankeryhmää varten työtila, jossa pääsee kommentoimaan tämänhetkistä luonnosta strategisista tavoitteista. Kommentointi on mahdollista 14.9.2021 saakka.

Työpaketti 2:

Tiedon avaamisen ja jakamisen toimintamallityö käynnistyi tammikuun lopussa ja on edennyt yhteistyössä Deloitteen kanssa varsin hyvin. Toimintamallin testausvaihe oli touko-kesäkuussa ja sen pohjalta konseptia viimeisteltiin kesän aikana. Syksyllä keskitytään toimintamallin sisällöntuotannon suunnitteluun ja toteutukseen, ylläpitovastuiden määrittelyyn sekä käyttöönoton suunnitteluun ja käynnistämiseen. TP2-alatyöryhmälle järjestettiin työpaja 25.8.2021 ja seuraava kokous on tarkoitus pitää syyskuun lopulla.

Tavoitteena on, että toimintamalli olisi valmis käyttöönotettavaksi vuoden 2021 loppuun mennessä. Käytiin läpi toimintamallin jatkotyön kehityspaketit.

Työpaketin toisena osakokonaisuutena on tiedon käytön esteet, johon liittyen tehtiin VN TEAS -hakuun tietotarvekuvaus aiheesta julkisen tiedon maksullisuuden ja maksuttomuuden vaikutus. 30.8. saatiin vahvistus, että hanke käynnistetään ja sen toteuttaa Itä-Suomen yliopisto yhteistyössä Cardiffin yliopiston ja Anne Kauhanen-Simanaisen kanssa.

Työpaketti 3:

Tiedon laatu -osahankkeen lausuntokierroksen valmistelu on parhaillaan käynnissä. Lausuntoaika on 6.9.–4.10.2021.

Keväällä tehtyjen pilotointien myötä laatukriteereitä päivitettiin ja kehitettiin tarvittavat mittarit. Pilotointeja jatketaan syksyllä laadun kuvauksen mittareihin

liittyvällä yksinkertaisemmalla pilotoinnilla. Tähtäimessä on julkisen hallinnon suositus.

Käyttöönottoa tukevia malleja ja materiaaleja suunnitellaan ja valmistellaan jo syyskaudella. Jos hankeryhmälle tulee mieleen mahdollisia kuntapuolen pilotteja, niin kehoitettiin olemaan mahdollisimman pian yhteydessä Essi Kaukoseen. Elisa Kettunen Kuntaliitosta lupasi auttaa sopivan pilottikunnan löytämisessä.

Työpaketti 4:

API-linjauksia ja tukimateriaalia on viimeistely mm. pilotoinnista saatujen palautteiden perusteella. Lausuntokierroksen on määrä alkaa viikolla 38. Esitys linjausten ja ohjeistuksen ylläpidosta ja jatkokehityksestä käsitellään JulkICT-osaston johtoryhmässä syyskuussa. Marraskuussa tullaan järjestämään koulutuksia ja suunnitteilla on myös eOppiva-koulutus. Käytiin lyhyesti läpi tarkennetut API-linjaukset, joihin on tehty lähinnä tarkennuksia.

DigiFinlandin markkina-analyysiselvitys valmistui kesäkuussa, loppuraportti on katsottavissa hankeryhmän Tiimeri-työtilassa.

Semanttisen yhteentoimivuuden selvitys on tarkoitus tehdä syksyn aikana. Selvitys tullaan kohdentamaan julkisen hallinnon virastoille ja perustietovarantojen ylläpitäjille.

Viestintä:

Kerrattiin tulevien lausuntokierrosten aikataulut. Lisäksi kerrottiin tulevien tilaisuuksien ajankohdat:

- kuntien keskustelutilaisuus 29.9.
- hankkeen puoliväliseminaari 27.10., toteutus etänä
- API-koulutukset marraskuussa
- webinaari avoimen tieteen tutkijayhteisölle 2.11.
- Tietopolitiikkaseminaari 23.11., toteutus hybridinä

Lokakuun tilannekatsaus jää väliin, koska samana päivänä on puoliväliseminaari.

Lähiviikkoina julkaistaan kaksi podcast-jaksoa, aiheina ovat teknologiapolitiikan ja tietopolitiikan kohtaaminen sekä tiedolla johtaminen nyt ja tulevaisuudessa.

Mainittiin, että TiHA-hanke on mukana Kuntamarkkinoilla, Kuntaliiton Digisumpeilla ja VAHTI-verkoston kuuluville kohdennetussa tilaisuudessa digiturvallisuuden vinkkelistä. Lisäksi tuotiin esiin, että Avoimen tieteen kansallinen koordinaatio järjestää webinaarin avoimen datan direktiivistä 12.10.

Budjetti:

Todettiin, että budjetista on sidottu noin 60 %. Talouden osalta tilanne vaikuttaa hyvältä.

Päätös: Merkittiin tiedoksi työpakettien eteneminen sekä viestinnän ajankohtaiset asiat ja budjetin tilanne.

TAUKO klo 10.13–10.23

5. Hankkeessa toteutetut pilotoinnit

Hankkeen kolmessa työpaketissa (TP2, TP3 ja TP4) on toteutettu kevään ja kesän aikana pilotointeja eri sidosryhmien kanssa. Pilotointikokemuksia oli toivottu käsiteltävän hankeryhmän kokouksessa, joten em. työpakettien vastuuhenkilöt esittelivät pilotoinneista saatuja palautteita ja pilottikohteiden kokemuksia.

Työpaketti 2:

Tiedon avaamisen ja jakamisen toimintamallikonseptin prototypoinniksi nimitetty pilotointi toteutettiin touko-kesäkuussa 2021. Mukana pilotoinnissa olivat Tampereen kaupunki, Mustasaaren kunta, Digi- ja väestötietovirasto, Tilastokeskus, Maanmittauslaitos, Valtiokonttori, Patentti- ja rekisterihallitus, Luonnonvarakeskus ja sisäministeriö, jolle toimitettiin laaja materiaalipaketti sekä kyselylomake. Osallistujia ohjeistettiin varaamaan aikaa testaukseen 1–2 työpäivää. Kyselylomake oli jaettu kahteen osioon: palvelupolkuun ja arviointimenetelmään. Käytiin lyhyesti läpi kysymykset ja keskeinen palaute.

Työpaketti 3:

Keväällä 2021 toteutetun pilotoinnin tavoitteena oli saada ymmärrystä tietoaineistojen laatukriteerien käytöstä ja soveltuvuudesta eri aloilla sekä tunnistaa kehittämistarpeita. Pilotointi koostui kahdesta vaiheesta, joista ensimmäinen tuotti mittariaihiot, joita testattiin ja kehitettiin toisessa pilotointivaiheessa. Pilotoinnin tuotoksina syntyi laatukriteerien päivitys, yhteiset mittarit ja mittaristoa laajempi Mittarisammio, jonka säilyttäminen ja ylläpito koettiin jatkossakin tärkeäksi. Ensimmäiseen pilotointivaiheeseen osallistuivat Tilastokeskuksen YTY-yritystietojärjestelmä, Maanmittauslaitoksen kansallinen maastotietokanta ja Veron kiinteistöverorekisteri. Toisessa vaiheessa olivat mukana em. lisäksi Tilastokeskuksen avoimen datan pilotti (YTY stat.fi), Maanmittauslaitoksen huoneistotietojärjestelmä, Tullin avoimen datan aineisto, Luken FADN-aineisto sekä Valtiokonttorin valtion yhteisten tietojen tietomäärittelyt.

Työpaketti 4:

API-linjausten pilotointi toteutettiin huhtikuussa 2021 ja siihen osallistuivat Kela, Tilastokeskus, Valtiokonttori ja Vero. Näiden organisaation osallistujat olivat eri tehtävien asiantuntijoita, jotka kukin kommentoivat eri tasojen linjauksia omien työtehtäviensä mukaan. Tukimateriaaliin ja esimerkkeihin saatu syöte koettiin erityisen arvokkaana.

Käytiin läpi pilotoinnin kysymykset ja keskeinen palaute niihin. Palautteiden perusteella linjaukset nähtiin melko selkeinä ja oikean suuntaisina, mutta konkretiaa kaivattiin enemmän. Yhteistyön merkitys korostui palautteessa. Palautteen pohjalta on tehty tarkennuksia linjauksiin ja työstetty tukimateriaaleja.

Keskusteltiin mahdollisesta tiekartasta työpakettiin 4 liittyen.

Päätös: Merkittiin tiedoksi pilotoinneista saatu palaute ja kokemukset.

6. Ajankohtaiset EU-asiat

Antti Helin kertoi, että avoimen datan direktiivin täytäntöönpanon määräaika oli 17.7.2021. Voimaan on saatu uutta lainsäädäntöä, mutta arvokkaista tietoa-aineistoista ei ole edelleenkään tietoa. Juridinen tilanne on se, että arvokkaiden tietoa-aineistojen yleislainsäädäntö on voimassa, mutta varsinaista velvoittavaa sisältöä ei vielä ole.

Olli-Pekka Rissanen jatkoi ajankohtaisista EU-asioista. Käytiin läpi Data Governance Act:n tilanne: suuria avoimia kysymyksiä ei näyttäisi olevan ja Suomen kantoja on saatu hyvin läpi (mm. julkisuusperiaatteen toteutuminen). Näillä näkymin tulossa on kaksi uutta viranomaistehtävää: keskitetty tietopiste ja toimivaltaiset elimet. Lisäksi avoimen datan direktiivin mukaan jäsenvaltioihin perustetaan keskitetty yhteyspiste, jonka kautta julkisen sektorin hallussa olevat tietoa-aineistot olisivat saatavilla. Käytiin keskustelua aiheesta.

Päätös: Merkittiin tiedoksi ajankohtaiset EU-asiat.

7. Muut asiat

a) VN TEAS

Kuten asiakohdassa 4 selostettiin, hanke julkisen tiedon maksullisuuden ja maksuttomuuden vaikutuksesta lähtee käyntiin. Hankkeen hakuvaiheeseen oli muodostettu arviointiryhmä, joka jatkaa ohjausryhmänä. Hankeryhmästä mukana ovat Tiina Salminen/TEM, Pekka Alhojärvi/MMM, Sami Niinimäki/OKM, Tanja Lahti/VM, Olli-Pekka Rissanen/VM ja Heidi Innanen/VM. Lisäksi VM:n budjettiosastolta ohjausryhmään osallistuu Niko Ijäs.

b) Future Talent -opinnäyteyhteistyö

Kesälomien jälkeen pidettiin kokous, jossa pohdittiin mahdollisia TiHA-hankkeeseen liittyviä lopputyöaiheita. Alustavasti aiheiksi valittiin palvelumuotoilu TiHA-hankkeen työskentelymallista ja verkostoyhteistyöstä, sekä tekoälyn hyödyntäminen tiedon laadun kehittämisessä (TP3).

Päätös: Merkittiin tiedoksi muut asiat.

8. Seuraavat kokoukset

Seuraavat kokoukset on sovittu pidettävän:

torstaina 28.10.2021 klo 9.00–11.50

tiistaina 14.12.2021 klo 9.00–11.50

Kokoukset pidetään lähtökohtaisesti verkkokokouksina.

Päätös: Merkittiin tiedoksi syksyn kokousajankohdat.

9. Kokouksen päättäminen

Päätös: Kokous päätettiin klo 11.50.